

Илази три
пут у месе-
цу, на 1¼
табаку.

Преплата
се шаље на-
пред уред-
ништву.
Неплаћена
писма од
нередовних
дописника
непримају
се.

ПАСТИР

ЛИСТ ЗА НАУКУ И КЊИЖЕВНОСТ ДУХОВНОГ САДРЖАЈА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ РЕКТОР БОГОСЛОВИЈЕ ПРОТА **Никола Поповић**.

САДРЖАЈ: Беседа. — Моралне поуке. — Слобода хришћанска. — Пераслађавањет светих моштију. —
Огласи. — Читаоцима „Пастира.“ —

БЕСЕДА,

КОЈУ ЈЕ ГОВОРНО

У САБОРНО-БЕОГРАДСКОЈ ЦРКВИ

АРХИЈЕПИСКОП БЕОГРАДСКИ И МИТРОПОЛИТ СРПСКИ

МИХАИЛО

НА ПОГОДИШЊЕМ ПАРСТОСУ

КЊАЗА МИХАИЛА ОБРЕНОВИЋА III.

21. НОВЕМБРА 1868. год.

Џзловленіе кремене, забвтіе творитз
сладости, њ кз скончаніи челоука,
Џткритіе дѣлаз егш. (Прем Сир. II. с. 27.)

Прође већ пола године, како нема међу нама дичног мужа, коме су очи и срца народа српског била управљена. Нема међу нама љубљенога мужа, чије је срце ватреном љубављу обгрђавало сав народ српски!

Да, нема већ међу нама живима на земљи, врлога Господара Михаила Обреновића III.; али је с нама његов дух, његова је радња прешла у историју и у живот народа српскога. Виспрене жеље књаза Михаила, родољубиве његове

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

тежње, високе и благородне његове мисли, живе у Србији и живе ће дуго за срећу народа српскога.

Неће ли нас бл. хр. сада као и свагда у напред живље потсећати на књаза Михаила његова знаменита дела?

О, горка туга мори нашу душу, велика жалост стеже нам срце, кадгод се сетимо тешке смрти доброга књаза Михаила, који једнаком љубављу примаше и сматраше и пријатеље и непријатеље, слажући све уједно, да би само што брже пошла напред ојађена Србија, коју раздираше партије и заустављаше њено напредовање.

На листовима историје, записано је, да је Србији књаз Михаило створио нову епоху; јер кад се опоменемо Србије, каква она беше пре књаза Михаила а каква је после њега, морамо с дубоким поштовањем одати пуно признање славном имену његовом, што се за седам година његове владе, Србија управо преобрази споља и изнутра, добивши полет за брже и боље напредовање.

Јер, сетите се, није ли влада, што је на Босфору, јакo утицала на дела наше земље и својим штетним упливом често производила нереде у њој? Није ли она господарџи овде, успела, да се многи више ослањаше на заклон њен, него ли на заштиту српски земаљски закона? Али се све ово за време владе књаза Михаила тако измени и преокрену, да ће се сада сваки Србин велики и мали стидети, да потражи заштиту туђинске правде.

У гомили која беше на служби туђинским упливима или једино својој личној користи, и сам недостојни ондашњи поглавар наше земље, бројаше се у тој гомили и клањаше се надмоћнијем лукавством упливу на штету наше земље, на понижење поноса народног; но после трагичне смрти књаза Михаила, где, нема грађанина Србије, који би служио туђинском упливу и који би опште добро подчинио својој личној користи, већ Србија самостално располаже својом судбом без ичијег утицаја у дела српска.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Беснило и разметање туђинаца у земљи српској изазивало је честе сукобе, који се увек свршаваше на корис и задовољство наши непријатеља; али је сад Србија ето, чиста од туђе стихије, Србија је слободна од туђинске власти, Србија заповеда градовима, који су у њеним границама. Није ли се тиме удвоила снага и важност њена, заслугама мудрога Господара Михаила?

А најмилије дело, које је с највећом бригом неговао покојни књаз Михаил, била је народна српска војска, коју је он створио, обучио и наоружао, да би с њоме остварио своје родољубиве жеље и тежње, у корист свега народа српскога, да би с њоме задобио својој милој Србији и права и поштовања, која јој припадају.

И његова брижљивост, није се ограничавала само једном граном управе; него је љубав његова за обшти напредак свуда и на све стране давала моћи за покретање и напредовање. Благостање, срећа, богатство, здравље слава, част — све је то налазило у њему оличена бранитеља и љубитеља.

Нисмо ли и сви ми добијали од њега побуђење и кретање за рад, за просвету, за благородство душе, за врлине, за побожност? Није ли његова великодушност и уздржљивост, његово пријатељство и поверење, његова правичност и човечно сажалење сиротиње, — његова широка родољубивост зачуђавала све нас? О, зато му и припада венац безсмртја, јер безсмртје естз кз памати довродѣтели, вели премудри Соломон (прем. Сол. 4. 1.)

Опоменимо се бл. Хр. у овој прилици оне изјаве, коју учинише београђани књазу Михаилу по долазку његовом из Цариграда, када српска војска заузео градове: „Срећни смо господару, рекоше они, што можемо праведним поносом пред тобом и светом, свечано изповедити, даје дојакошња кратка влада твоја била за Србију божи благослов. Земљу си умирио и оснажио, сваку унутрашњу опасност од нас одклонио, народу српском подигавши достојанство, прибавио

си уважаење. И сав народ српски као један човек стои уз тебе, и имајући тебе на челу, сви гледамо у будућност с неограниченим поверењем и најпоузданиом надеждом. Рачунај, господару, на нашу безкрајну оданост, расположи имањем и животом нашим, све ти дајемо,.... да још више подигнеш срећу и славу народну.“

Ово је одјек свију српски грађана, то је једногласан узвик свега српскога народа. Није ли се овака једнодушност видела и у оном жалостном тренутку, када Србија изгуби књаза Михаила?

Сувременици су живи сведоци превелике љубави, коју уживаше незаборављеног спомена књаз Михаил. И ова народна љубав учини ће, да се с колена на колена преноси славно име књаза Михаила за углед, како српски народ уме љубити и поштовати заслужнога мужа, родољубивога свога владатеља.

Мир нека је праху твоме, књаже Михаиле, у престолници Српској која ће га чувати у овоме светоме дому божијем, где ће се благодаран Србин увек молити госпуду Богу, да ти он преблаги дарује у вечности рајско блаженство, а међу нама у земљи и народу српском нека ти је вечан спомен! Амин.

МОРАЛНЕ ПОУКЕ.*)

„Тогда приведоша к немѹ дѣти, да рѣцѣ возложитѣ на нихѣ и помолитсѣ; о ученицы же запретиша имѣ. Исхѣз же рече имѣ: оставите дѣтей, и не возбраните имѣ прїити ко мнѣ: такокихѣ бо естѣ царство небесное. И возложи на нихѣ рѣцѣ ѿиде ѿ ѹдѣ.“ (Мат. Х.)

Велики је човек онај, који учини каква велика и узвишена дела, да га због тога спомињу на векове; велики је човек онај, који преокрене свет с новим и важним ми-

*) Говорио ученицима својим упочетку школске године А. Петровић катихета гимн. неготинске.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

слима и идејама, на којима се оснива опште људско благо, или који пронађе и открије знамените законе и вештине које служе на корист свега човечанства.

Оваквих великих људи било је код свију народа и у свима вековима. Но над свима овим знаменитим, чувеним и великим људма, узвишава се Богочелокѣкз Иисус Христос, основач божанствене науке, коју је он донео с неба, те је помоћу ње извео људе из заблуде, празноверице и од свега оног, што понижава човечанско достојанство, па узвисио човека правдом, истином часношћу и љубављу до највећег степена, а својим животом остао је он живи образац чистоти и сваке врлине, на које ће се човечанство угледати вековечно. Као што сунце даје светлост свима звездама, тако и Богочовек осветљује помрачени разум људски, који је покривала хиљадогодишња тама.

Богочовек није се само узвисио божанственом својом науком, која је имала благодетних последица за човечанство и која је основала радосну и благопријатну срећу овде на земљи, и руководила вечним благама, но узвисио се још и тиме, што се његов позив није ограничавао ни местом, ни временом, ни народом, ни великим и ученим личностима, но он је био безграничан, па с позивом у једно су давани били и богати, душевни дарови. Овај божанствени позив обимао је и малу децу, и уливао у њихова нежна и непокварена срца дух мудрости и љубави према Богу, ближњему, и свему ономе, што је часно и праведно.

Успоредите основаче многоразличних вера на земљи од памтивека па до данас, па ће те се уверити заиста, да је вера основача нашег, најчистија, најблагороднија и света, која помоћу љубави Божије сједињава цело човечанство у један дух, и проповеда братску узајмну љубав међу свима народима; међу слободним и робом, међу богатим и сиромашом, и међу царем и подаником, а то је и пожелана срећа за људску слободу. Није ли то жалосно, кад браћа не живе

у слози међу собом, само због различне мисли и идеје, или због свог сопственог материјалног интереса, а тако исто није ли велика штета и за читаве народе, кад су поцепани међу собом због различних мисли и идеја, у узвишавању једног племена над другим? Но ту ју несрећу уклонио Спаситељ наш, божанственом љубављу, па зато и заузима он прво место по човечанству међу великим људма, међу борцима вере. Но на жалост човечанска страст међу његовим посљедоватељима, помрачена себичношћу није могла проникнути благотворну целъ вере Христове, па су због тога и произашле разне несреће међу Хришћанима, које и дан данашњи трају? Али правда божија казни коловође те несреће, страшна повика од стране људства свуда жестоко јечи, и тражи лека против заблуде, или људских себичности, које су Хришћанство поцепале на разне секте, једна секта презире другу, тлачи и гони је зато само, што неће њој да се покори. А коме да се покори? Је ли вери Христовој? Никако! Но коме? Страстима коловођа, који су веру Христову поцепали, и придржавају се само имена вере, а дела вере су заменили којекаквим измишљотинама, које су основане бајаги на науци Христовој. Но који иоле свестан човек не види њихово лукаство, прикривено обликом Хришћанства, а делима антихриста? Може ли велика васионска зграда постојати без основног и тврдог темеља, који треба да је основан на тврдом камену, а не на песку или на којекаквим брежуљцима, подељеним великим пространством? За цело не може! Тако браћо, велика васионска зграда наше вере хришћанске, основана на разним сектама људске измишљотине, није тврда па због тог колеба се основ опште среће хришћанске, а срећа ова ништа друго није, но сама божанствена љубав, којом грли нас небесни отац, и иште да и ми обгрлимо један другог истом љубављу, па били ми макар какве народности и порекла. То је истинити и непоколебљиви оснoв вере наше и општа срећа хришћанског света.

Одговара ли цели Хришћанства онај, који не воли другог Хришћанина зато, што он није његове секте или народности? Допушта ли то божанствена љубав, и оснива ли се тиранством општа срећа? За опште благостање хришћанског света нужна је и општа хришћанска искреност и нежна љубав, коју је Спаситељ показао људском роду, па и самој малој деци, о којима ће мо ми сада говорити.

Једном кад је Спаситељ уморан био чинећи благотворна дела људима, који су се једино уздали на њега вером својом и чистим непоковареним срцем, неке су матере доносиле своју нежну децу да Спаситељ метне руку на њих и да их благослови. Ученици Христови видећи, да је учитељ њихов уморан, или може бити да су мислили да деца незаслужују пажњу великог учитеља, почеше бранити, да се не приближавају. Но Исус одговори благонаклоно: „Оставите дѣцѣ и не браните имъ кз мени; ерз ѣ таковиѣз царство небесно.“ Ако Исус мишљаше, као што су сектатори његове вере мислили, да је свака секта за себе важна, а друга да је ништа, или ако он мишљаше, да његову пажњу заслужују само они, који су великог звања и достојанства, то он не би обратио пажњу на малу децу, но он као отац целог човечанског рода примао је радосно и нежну децу к себи, која нису била крштена, па их благосиља и удостојава за царство небесно, и тај је благослов служио њима за крштење и очишћење од првородног греха.

За нас је важно питање: зашто је казао Исус: *царство је небесно за децу?*

Да, зато је царство небесно за њих, што они због своје невиности стоје у ближој свези с Богом, јер ништа згрешили нису. Деца без сумње виде свог небесног оца, у свима тварима, које их окружавају. Тако они гледајући на небо, сунце, месец, звезде, кишу, која с неба пада, гледајући такође на земљи многоразличне биљке и цвеће, виде и њиховог Творца, који је све то тако дивно уредио. Деца радо

примају оно, што је поштено и праведно, које им Бог саопштава, као што је то саопштавао Адаму у рају, и они радо чују славонев божији. За децу је царство небесно, јер она немају непријатеља, нити траже ништавну славу, част и достојанство, па због тога она држе сваког човека за пријатеља. Над њиме не влада никаква страст, они незнају за притворство, незнају за властољубље, нити за интригу. Њихова се срца покривају са пуном нежном чистотом нарави, као што се открива пунољак цвета. Она држећи: да су сви људи добри од никога се не боје. Ах? блажено је стање детињског узраста, у њему се види творчева благодат и целу човечију, да је он саздан за блаженство како овде на земљи, тако и у будућем вечном блаженству. Кад би се ово блажено стање поткрепљивало и неговало благоразумним васпитањем, словом и делом, то би се онда утврдило и у савршеном узрасту човека и орошавало божанственом науком, па не би ли онда било цело човечанство у блаженом стању? Онда не би потребне биле војске, које губе своје знатно време, да се вечају како да вештије убијају и кољу људе, да нападају једни на друге као на зверове, па осим тога да се троши немилеце људска крв, сиротињски новац, на овакве ужасне поступке. Не би ли боље било да се тај новац употреби на подизање школа, наука и других благотворних завода, па да се тиме оснује опште благо човечанског рода, које захтева и сама природа човека, па и сам Бог? Ко не чује уздицаје целог човечанства под притиском људске страсти, себичности и славољубља? Сваки чује, па тражи средства, да себи олакша, али средства која се за сад налазе никако не одговарају цели слободи, коју човечанство тражи. Једни траже слободу у тешњем сајузу свог племена, на штету других племена, други траже слободу с просветом, но просвету помрачи несрећна охолост, те она у место добра почини још већа зла; други пак траже слободу на основу вере, али у вери привидно, а у ствари тра-

же превагу, као што је тако и рађено, и продужава се да се људска слобода угуши. — Овакви религиозни поступци подигли су мржњу и на саму веру, али мржња ова није праведна, дакле није на истини основана. Сви народи имају своје грађанске законе, и они су зато направљени, да се помоћу њих одржи поредак и безбедност земље, и ти су закони предати људма, да извршавају, као што они прописују, али како се закони извршавају? Једни, који их извршавају, имајући савест чисту и непокварену, извршавају их тачно, а други имајући покварену и чудну савест, гледају их пред другима, и тиме побуђују незадовољство и мржњу како против истих закона, тако и против владе. А ко је овде коме крив? Закони! Не, но они, који их злоупотребљавају. Тако је и с вером. Вера хришћанска по основима својим има ту цел, да споји цело човечанство, без разлике народности и развића у једно цело тело и у један дух, јер су сви људи једнаке природе и за једну цел створени, да сви уживају божје благодети и разумну слободу, која се не може утемељити, без братске и узајмне љубави целог хришћанског света. Основ вере излаже Спаситељ овим речима: „Козљубиши Господа Бога твојега, ксемз сердцемз твоимз; и ксею душею твоєю. Козљубиши ближнаго твојега, јакко самаго себе.“ То су браћо основи вере наше и то је цел њена! Дакле онај, који не живи по овим основима, може ли осећати благодети драгоцене вере, и по њима се управљати! За цело не може. Не треба дакле мрзити на веру но на оне који је хрђаво сватају и злоупотребљавају, који проналазе разна средства, да угуше нашу човечанску слободу, па да нас почине и упрегну у свој несносни јарам. Из тога следује, да ми имамо двојак дужности, једна је да живимо и радимо по основима наше Хришћанске вере, а друга да се чувамо од оних, који под Хришћанства гледе да нашу слободу сруше, и нас заробе, да им служимо као безсловесна животиња. Поступајући тако, треба да сажале-

вамо оне, који злоупотребљавају основе наше свете Хришћанске вере, па по примеру нашег Спаситеља да им кажемо: Отче опрости им, не вѣдатъ во что творятъ! Овакво Хришћанско расположење показује нежно невино детињско срце испуњено духом Христовим, због тога чуће блажене речи свог Спаситеља: Такових је царство небесно, у ком ће царству живити бесконачно. Овакво је Хришћанско расположење вечити поток, који напаја, оживљава и води цело човечанство у настојећу и будућу срећу, зато треба, да га ценимо и словом и делом утврђујемо.

Браћо, слушајмо глас истине и управљајмо се по светлости, а не по мраку људске страсти. Настојатељи цркве бирајте и постављајте: даровите, значајне, безазлене, богобојазливе, смирене, учене, образоване, и ревносне проповеднике слова божјег, који би свесрдно настојавали, да се друштво Хришћанско изведе на прави пут, те да се тиме циљ нашег Спаситеља постигне. Пастири цркве ви имате посла са унутарњости човечијом, — с духом његовим, а тај се дух не може развити и усавршити без дела општег Духа — Бога.

Бог је источник сваког блага, које се црпи од истог источника, али који то благо жели, тај треба да је њега достојан и на њега налик, као што сам Бог о том говори: „Будите свати јко аз сватъ Господъ Богъ вашъ.“

Бог се називље отцем, а ви се његови настојатељи зовете Отци, дакле радите као отци са повереним вам душама, да их придружите к једној светој и истиној мисли и тако претставите Богу и смело рекнете: „Се аз и дѣти, вже ми даде Богъ,“ а Бог да им рекне: „Таковихъ е царствіе небесное.“ Амин.

Слобода хришћанска.

Продужење.

Наравствена слобода савести, после апостолског доба, и у теорији и у пракци поче мало по мало да се ограничава, па се на послетку и завеза у мртвачке завежљаје.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

У време *гоњења*, наравственост Хришћана доста лепо поче да цвета: с једне стране тешки услови живота, постојано очекивање смрти од насиља, опште изгледање скончања целог света; а с друге стране оптро око непријатеља хришћанских — Јудеја и незнабожаца, који тражише сваки могући случај, само да окриве Хришћане ма у каквим преступљенима, и у сљеству овог, *строгост пастира*, који изгоњаху из цркве сваког јавног грешника, — све ово у скупа доприносаше да људи буду на опрези у свом поведењу, да се одцепљују од света и његових задовољства, да се решавају на велике жртве и самопрегорења; и таквим начином очишћаваху и узвишаваху наравствено осећање до високих врлина и безпрекорне савести. И због ове обилате нарави код Хришћана, ми невидимо за прва три века Хришћанства особито, развиће теорије хришћанске наравствености. Сабори и оци цркве тога периода уређују већом чести спољне поведење Хришћана а нарочито одношај њихов према незнабошцима и постојећим обичајима света. Но и овим самим уређењима већ је много била скучена слобода савести. Тако на прилику Хришћанима беше забрањено учествовати у многим народњим светковинама, ићи у театре и цркве, занимати се вештинама, које имађаху ма какву везу с незнабоштвом, ступати добровољно у војену службу, па и заузимати места судска и државна, с тога, да се не би дошло до тога, где се мора потписати смртна пресуда: забрањено беше учити се у незнабошким школама, читати незнабошке писце, водити трговину почем ова неможе да буде без преваре и води људе к раскошлуку. Но најгоре беше за поједине жене, које беху удате за човека туђе вере — за незнабошца. Саборна правила недопуштаху да оне оставе своје мужеве, ако ови не би и сами на то пристали. Међутим какво мора бити стање такве жене у рукама мужа — тиранина, који може сваког сахата задркивати њену савест и смејати се над њеним пра-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

вилама живота!.. Да се узимљу и ступају у брак Хришћани са туђевеверцима беше такође забрањено; а ово — код онако малог броја Хришћана, међу незнабошцима и идолопоклоницима, беше такође једно из повећих насиља на наклоност срца. Ако још узмемо у обзир ону строгост црквених правила, односно спољашњег богопочитања и обреда, по којима сваки Хришћанин мораше долазити сваке недеље на причест, а ко не би из небрежљивости дошао две недеље једно за другим, тај се изгонио из друштва, па и оно, по коме сваки беше обвезан изаћи пред публику у цркви и јавно казивати своје грехове и преступљења ма каквог она рода била: онда се лако даје видети, да наравствена слобода Хришћанска остала је била само у тајности мисли и срца, куда не могаше да продре строги надзор духовних пастира, или издајничко око шпиона и опадника. Не треба се ни чудити после овога, што наравственост Хришћана 4. и 5. века беше изопачена и парализирана. Све што се ради из страха да не бију, или из једне само формалности што се неком тако хоће да други раде а у души ма шта они мислили, — другим речма: све, што не расте органички из слободног, јестественог развића наравствене снаге духа, то се не може укоренити у слободно-разумној природи човека и постати наслеђеном имовином историчког живота народа. Хришћани четвртог и следећих векова не наслеђише скоро ни једне врлине од својих преткова. Отргнувши се из под страха гонења и црквених јепитимија, они се бацаше у наручје природноме току друштвеног живота и повретише се изнова к оним старим незнабошким обичајима и наравима.

Хришћанско друштво у време Константина великог до тога беше покварено, да не беше готово никакве могућности сачувати се од те опште заразе; па зато мало бољи Хришћани остављаху друштва и бежаху у пустиње, где беше шири простор за наравствено усавршавање своје. Монаше-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.BG

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ска друштва, на стид и срамоту покварених својих савременика, остварише у свом животу идеал хришћанске наравствености и предадоше потомству дух древнога благочестја праве братске љубави, самопрегорења и смирења. Но и у том изабраном, друштву појави се тај исти регресивни процес исцеђења слободно-наравствене снаге и силе, као и у целом Хришћанству за време прва три века. Први аскети хришћански живљаху у пустињи, или близу села и вароши, но засебно, независно. Они не имађаху никаквих устава већ сами налагаше на се правила, често мењаше начин живота, — час се затвараше у пећине и гробнице, час излазише у свет на проповед и на дела милосрђа; братски се саветоваху један с другим, откриваху друг другу греховне помисли и искушења; но никад не допуштаху над собом началства и никад не наметаху другоме своја обећања и правила. Ово беше у правом смислу слободно, ни од кога независно развиће наравствене снаге, и ми с удивљењем видимо код аскета не обичну сталност и чврстоћу воље, на прилику код *Симеона Столпника*; невероватну дубљину смирења, на прилику код *Арсенија великог*; богоподобно снисхођење према грешницима на пр. код *Макарија великог*, кога у том одношају називаху „земаљским Богом;“ безграничну љубав према ојађенима и беднима као на пр. код *Агаона* или старца *Серациона*, који продаде самог себе у ропство, само да откупи заробљенике. (Наставиће се.)

Каква је разлика између нераспадљивости у природи и нераспадљивости светих моштију.

(Продужење.)

Но пре, него што станемо говорити о чудној нераспадљивости светих моштију, да кажемо у опште, на чему се оснива наша вера, односно тога чуда. Да разгледамо пре свега, основ догматички.

Како основ нашег спасења, тако и основ нашег васкрсења заједно са телом, јест Господ наш Исус Христос. Узев ништавно наше тело у јединству свог ипостаса, васкреавши телом из гроба и објавивши тим победу над смрћу. — он саопштава ову благодатну силу над тлѣніємз и свакоме верујућем, који живи са Христом и у Христу, убива у себи силу греха, овај суштаствени узрок смрти, и тиме постаје ученик вечног живота Христовог, који одржа победу над тлѣніємз. Укратко да кажемо: основ нераспадљивости св. моштију божиих угодника, јест благодат Христова, која одржа победу над смрћу. —

Прекрасно говори о томе — нераспадљивости св. моштију — светитељ московски високопреосвештени Филарет: *Исус Христос јуче и данас и на векове један је исти.* (Евр. 13. 8.) Он као Бог *дејствује на све и у свему* (1. Кор 12. 6.) дејствује и сада тако исто, као што је дејствовао од почетка, и као што ће дејствовао до краја; дејствује у малом као и у великом: дејствује како на целу цркву, која је његово тело, тако и на све верујуће, који су чланови његови. *Он се оличава у њима* (Гал. 4. 19.), *живи у њима* (Гал. 2. 20.), и као што у њему самом *живи свако исполненіе Божества тлѣснѣ*, (Кол. 2. 9.), тако по неком начину овог божаственог тајнства, и он извољава живети у избранима својима и телесно, у колико их наводи да су они способни за унутрашњи с њим саобраћај. Ако налази он ум, који се непрестано к њему обраћа *благовернијем и молитвом*, — *он се оличава у уму*, и проницава га својом светлошћу, својом истином, *непознате тајне премудрости открива му.* (Псал. 50. 8.) Ако налази срце, отворено пред њим покајањем, вером и љубављу, — *он се наставује у срце* (Еф. 3. 17.), и собом у носи у њега нов живот, место телесног духовни, место земаљског небески, преобраћа љубав човечанску у божанствену, и својства човечанска у анђeosка. Ако налази напослетку и тело, у хармоніи са душом,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

које се непрестано очишћава уздржањем и *подвизима*, и по-
томе способно је да прими и сачува у себи као неке од-
блеске и трагове унутарњих благодатних покрета, — то и
оно, неким начином, још за време земаљског живота, почиње
бити богоносним. . . . Као год што суд, у коме је дуго стојала
мирашљава маст, позајмљује од ње пријатни мирис: тако
исто тело Хришћанина, у ком непрестано обитава благодатна
сила Христова, проицава се њоме скроз и кроз, тако да
тај благодотворни мирис осећају и други. И почем је *сила
Христова* нетлјива; то је природно, да она *уселавајући се*
(2. Кор. 12. 9.), у људе: *иже Христови сѣтъ* (Гал. 5. 24.)
и телима њиховим саопштава нераспадљивост; па почем је
сила Христова свемогућа, то са природом њеном сагласно
је то, што она преко њих чудеса чини, када је то у-
годно Господу, тако исто као што је чинила преко убруса
и покрова. . . који су били на телу св. апостола Павла, и
примили у себе *зної његов* (Діеан. 19. 12.), и преко једне
сенке с апостола Петра (Діеан. 5. 15.)

И тако, по вери православног Хришћанина, што се св.
мошти нераспадају, узрок је присуствујућа у њима благо-
дат божја.

Но како се она показује верујућем? Да ли он очевидно
опажа у нераспадљивости св. моштију њен чудан уплив?
Ми на то питање смело дајемо одговор потврђујући. За
верујућег најачи доказ *благодатне* нераспадљивости св. мо-
штију јесу чудеса, истичућа из гроба св. угодника, кога
тело остаје нераспадљиво, целокупно. Но имајући у виду
ту околност, т. ј. чудесна исцелења, да обратимо пажњу на
питање, које смо поставили у почетку нашег чланка, у на-
слову: може ли се објаснити нераспадљивост св. моштију
природним узроцима? — Одговарамо: никако не може.

Чудесна нераспадљивост св. моштију тако је исто оче-
видан факт, као што је очевидан факт да се неквири и не-
трули света богојављенска водица, која се зове *огиасма*

(т. і. света.) Она ма колико година да стоји, никад се не-квари; и писац ових редова познавао је неке од православних у којих св. вода стоји неколико десетина година и опет зато стоји непоковарена. Тако исто ми видимо нераспадљивост тела св. божјих угодника.— Сва објаснења благодатне нераспадљивости моштију са узроцима природним немају овде места. Од свјету узрока, које смо ми навели, могло би се једино онај, под бројем 2, узети, т. і. *сухост* ваздуха и отуда произлазеће *исушивање* тела. Но овај природни узрок, при добром и савесном испитивању околности, у којима се налазе св. мошти, врло мало вреди. — Јер нераспадљивост св. моштију стога и јест чудесна, благодатна, што се појављује у сред опште распадљивости. Св. мошти, док су биле у земљи, налазиле су се у условима, који потпуно годе распадању, у условима истим у којима су била тела других људи, и биле су сарањене у оној истој земљи, у којој су тела других људи иструлела и распала се у прах. Због чега се дакле једна тела распадају, а друга не? Зашто да се нераспадају баш тела оних људи, који су за живота сииали добредетељима и даровима божје благодети? —

(Наставиће се.)

Г Л А С Н И К.

Рукоположени су у овом месецу:

Намесник манастира Љубостиње Макарије за Игумана 17. Нов. Арсеније Ђакон из м. Равновца за Ђеромонаха истога манастира 17. Нов.

Клирик Стеван Николић родом из Костолца окр. Пожаревачког за ђакона 17. Нов. а за свештеника 21. на Ваведење. — Определиће му се парохја Костолачка, отца његова бивша која је сад празна.

ЧИТАОЦИМА „ПАСТИРА.“

Због неких независењих од нас околности ниве нам могао овај лист по пређашњем обиму изаћи. Доцније поцунућемо то и разјаснити у чему је ствар.

Уредник.